

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

SESSIÓ TÈCNICA DE LA UNIÓ

La reflexió ètica com a compromís de servei

29 de maig de 2013, de 9.00 a 13.30 h.

Lloc: Sala de conferències de la seu de la **ONCE Catalunya**
(carrer Sepúlveda, 1 , 6a planta - 08015 Barcelona)

desenvolupament & dependència **Zotikos** S.L.

Com implementar l'ètica en els nostres centres

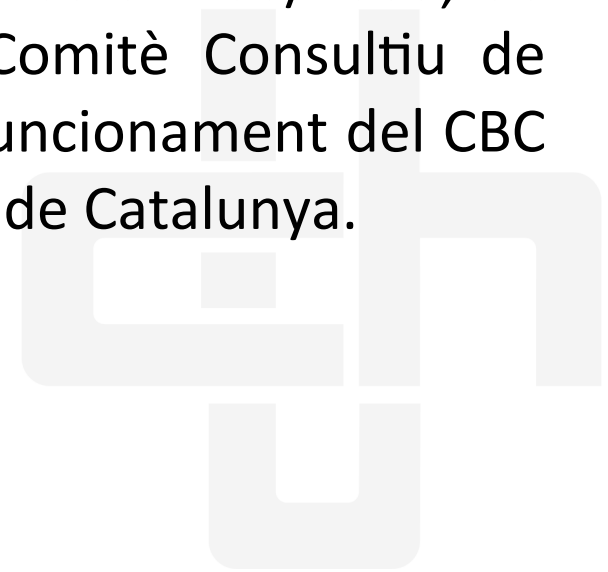
1. Aspectes normatius sobre els CEAS
2. Aspectes normatius sobre el Comité d'Ètica en Serveis Socials CESSC
3. Els Espais de Refelexió Ètica en Serveis Socials ERESS
4. Criteris per al desenvolupament i acreditació d'espais
5. Accions per al desenvolupament d'Espais

Aspectes normatius sobre els CEAS

Normativa

El Decret 166/2005, de 26 de juliol, pel qual es regula el Comitè Consultiu de Bioètica de Catalunya, i el Decret 226/2008, de 18 de novembre, de modificació del Decret 166/2005, de 26 de juliol, pel qual es regula el Comitè Consultiu de Bioètica de Catalunya, estableixen el funcionament del CBC com a òrgan assessor de la Generalitat de Catalunya.

Aspectes normatius sobre el Comitè d'Ètica en Serveis Socials CESSC

Ordre ASC/349/2010, de 16 de juny, del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya

DOGC núm. 5656 del 23.6.2010

Funcions del Comit  d'ètica en Serveis Socials CESSC

- Ser receptor de consultes o problemes específic plantejats en matèria de serveis socials, i per les entitats públiques i privades de l'àmbit dels serveis socials;
- Formular recomanacions i protocols d'actuació;
- Elaborar documents de reflexió i emetre informes en aquelles qüestions ètiques de caràcter transversal per a tots els àmbits d'intervenció social;
- Promoure la reflexió ètica organitzada en els diferents àmbits dels serveis socials i
- Elaborar les normes de constitució dels espais de reflexió ètica en serveis socials

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

Els Espais de Reflexió Ètica en Serveis Socials ERESS

Article 8

8.1 Els espais de reflexió en la dimensió ètica en centres i serveis socials **són creats** per analitzar i assessorar en la resolució de possibles problemes ètics que es produeixen en la pràctica de la intervenció social i

Tenen com a **objectiu final** la millora de la qualitat de l'atenció a les persones, la promoció dels valors ètics i les bones actituds en la cura de les persones que s'atenen.

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

Els Espais de Reflexió Ètica en Serveis Socials ERESS

Article 8

8.1 Els espais de reflexió ètica **són de caràcter voluntari** i han hauran de tenir un caràcter **interdisciplinari** i **estar al servei de les persones** que participen en la intervenció social, siguin els i les **professionals, persones destinatàries del servei, associacions i institucions** que participen en el servei.

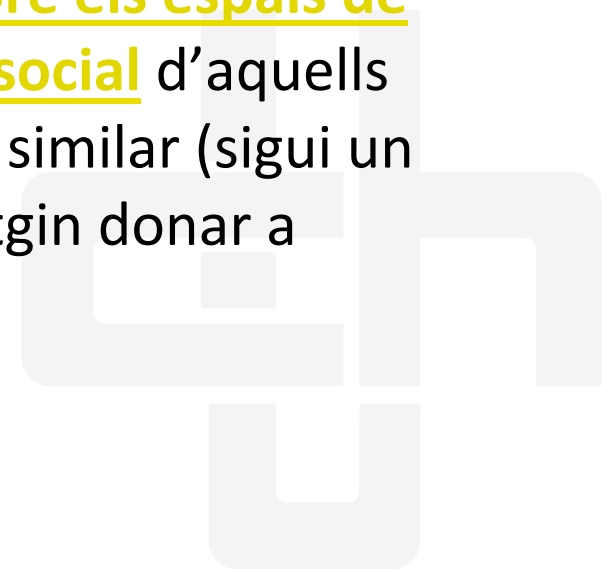

Els Espais de Reflexió Ètica s'articulen a través de

Qüestionari

S'ha elaborat un

qüestionari per recollir informació sobre els espais de reflexió ètica en serveis d'intervenció social d'aquells serveis que ja disposen d'una iniciativa similar (sigui un comitè, un grup de reflexió, etc.) i desitgin donar a conèixer la feina que duen a terme.

Els Espais de Reflexió Ètica s'articulen a través de

Criteris:

*Criteris per a la constitució
dels espais de reflexió ètica
en serveis d'intervenció social*

Criteris ERESS

Presentació	4
1. Introducció	6
2. Legislació de referència	8
3. Finalitat	9
4. Composició	11
5. Competències i formació	12
6. Compromisos dels membres	13
7. Dinàmica de funcionament	14
8. Publicitat dels acords	15
9. Comunicació al Departament de Benestar Social i Família	16
10. Procediment per a la constitució d'un espai de reflexió ètica en serveis d'intervenció social	17

Funcions dels ERESS

Els ERESS es constitueixen amb les funcions principals següents:

- a) Dotar les entitats de serveis socials d'una eina consultiva propera i fàcilment accessible davant **casos o situacions** que generin conflicte entre les persones que participen en els serveis socials (professionals, destinataris del servei i organitzacions), **tenint en compte el parer dels afectats (intervinents i intervinguts en serveis socials)**.
- b) Promoure la sensibilització i la formació en valors ètics a les organitzacions.
- c) Fomentar i difondre bones pràctiques professionals i organitzatives en els serveis socials mitjançant l'elaboració de protocols, criteris i recomanacions.
- d) Col·laborar en l'educació sobre l'ètica en l'ús dels serveis públics per la població, i difondre entre la ciutadania la idea de la necessitat de fer un ús responsable dels serveis socials.

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

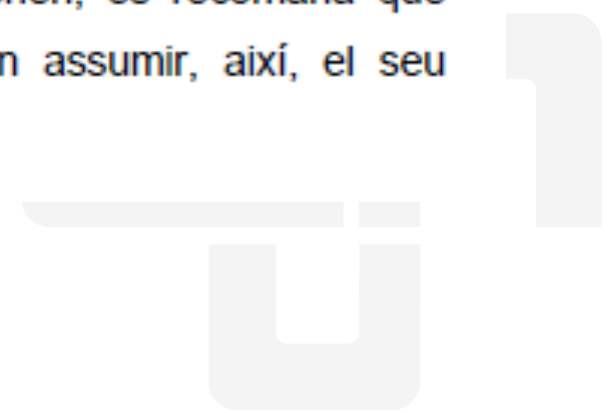

5. COMPETÈNCIES I FORMACIÓ

Per formar part d'un ERESS cal tenir competències per al diàleg, la deliberació i participar amb desig de consens.

Les persones que formin part dels ERESS haurien de tenir un mínim de formació en ètica equivalent a 2 crèdits (o a unes 20 hores específiques d'ètica) impartits per una universitat, institut de formació o similar; si no la tenen, es recomana que l'assoleixin en el primer any de formar-ne part, i puguin assumir, així, el seu compromís de formació permanent en qüestions d'ètica.

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

6. COMPROMISOS DELS MEMBRES

Els seus membres es comprometen a:

- a) Fomentar el respecte als drets humans en tots els àmbits dels serveis socials.
- b) Garantir l'autonomia, la independència i la pluralitat dels seus membres en els processos de deliberació.
- c) Romandre almenys un any a l'ERESS.
- d) Mantenir la confidencialitat de la informació a la qual, com a membres dels ERESS, tindran accés. El deure de confidencialitat continuarà vigent tot i haver deixat l'ERESS.
- e) Liderar l'ERESS entorn de l'ètica en l'organització.
- f) Escoltar el parer dels afectats.
- g) Mantenir una formació continuada en ètica.

Funcionament ERESS

7. DINÀMICA DE FUNCIONAMENT

Cal que l'ERESS disposi d'unes normes que regeixin el seu funcionament:

- a) La dinàmica de les reunions anuals i procediments de convocatòria i deliberació.
- b) L'elaboració d'un pla anual de treball amb planificació d'objectius.
- c) Redacció d'un breu informe anual de la tasca realitzada.

Procediment de funcionament

1. Voluntat de crear un ERESS i suport del responsable de l'entitat, el qual, garantint l'autonomia i la independència de l'ERESS, facilitarà la seva constitució amb les persones interessades i amb el compromís que es mantingui un mínim de 3 anys i que tingui la màxima interdisciplinarietat possible.
2. Donar a conèixer entre tots els professionals del centre/s la voluntat de constituir un ERESS, facilitant la informació que aquest document adjunta i oferint la possibilitat de participar-hi.

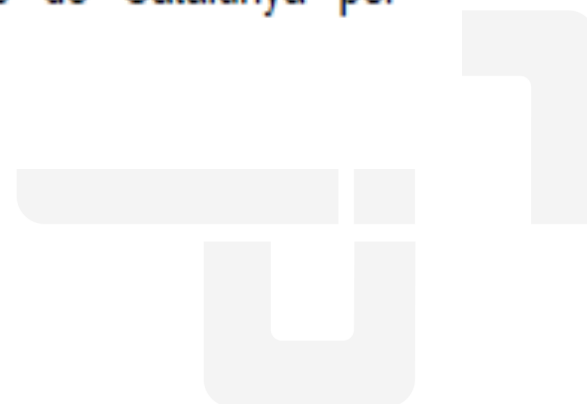
La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

Procediment de funcionament

3. Fer una primera reunió constituent de l'ERESS amb l'objectiu d'establir el nombre definitiu de membres, el reglament de funcionament i l'agenda del primer any. Per deixar constància de la seva creació, l'acta d'aquesta reunió serà tramesa al Comitè d'Ètica de Serveis Socials de Catalunya pel responsable de l'entitat.

Ètica i Qualitat

Indicadors de qualitat:

**serveis
residencials
assistits per a
gent gran**

Gent gran

Col·lecció Indicadors, 7

29	Aspectes ètics	El centre desenvolupa instruments que ajuden a garantir l'abordatge dels temes ètics en la pràctica diària.
----	----------------	---

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

Ètica i Qualitat

**Accreditació de centres
d'atenció sociosanitària
de catalunya**

Manual d'estàndards

Subcriteri 1.d

Els líders de l'organització motiven les persones que treballen i els donen suport i reconeixement.

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

Accions per al desenvolupament dels ERESS

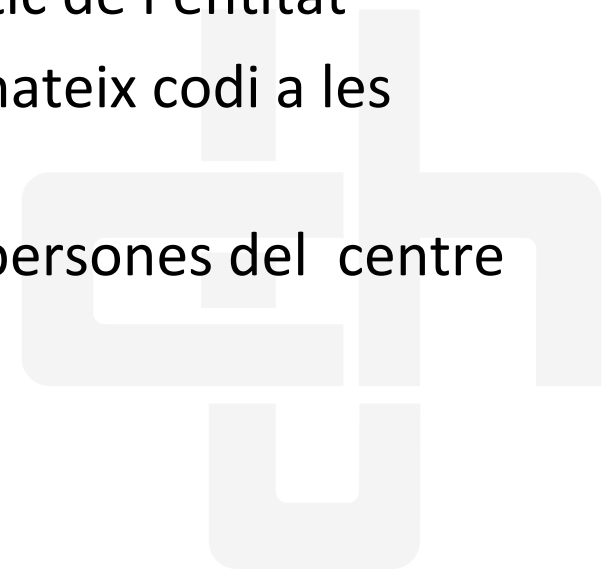
Acompanyament en processos de
creació d'ERESS 2013

Proposta metodològica seqüenciada

Procés seqüencial de creació d'un ERESS

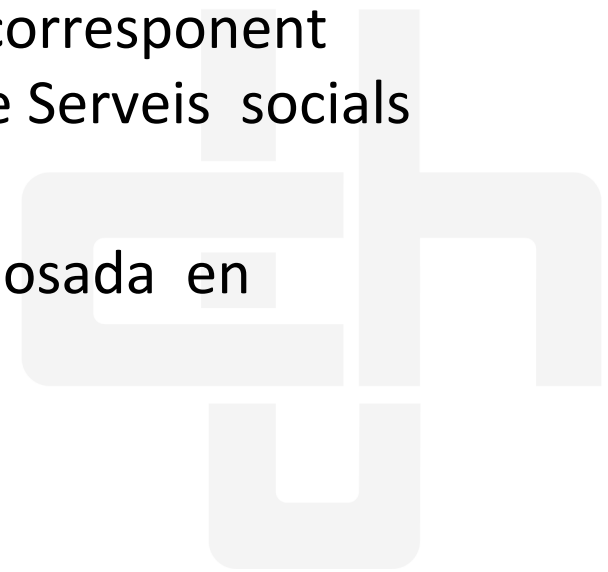
- **Pas 1:** Definició per part de l'entitat d'un compromís ètic que comporta una declaració d'intencions per al desenvolupament del mateix
- **Pas 2:** Elaboració/adaptació d'un codi ètic de l'entitat
- **Pas 3:** Accions de Formació/difusió del mateix codi a les persones que en formaran part .
- **Pas 4:** Accions de difusió i formació a les persones del centre de treball. Elaboració de material propi

Proposta metodològica seqüenciada

- **Pas 5:** Elaboració d'un sistema estructural de recollida de actes , i documents de l'ERESS corresponent i la seva implementació el sistema de gestió de la qualitat
- **Pas 6:** Constitució d'un ERESS – amb la corresponent adscripció i registre al Comitè d'ètica de Serveis socials de Catalunya:
- **Pas 7:** Metodologia de debat dialògic . Posada en funcionament

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

Pas 1 Declaració de Compromís ètic per part de l'entitat

Creació d'un document pel qual l'entitat es compromet a desenvolupar un procés de reflexió ètica en l'organització adoptant aquelles millores conseqüència dels debats dels ERESS

(5 hores d'assessorament)

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

Pas 2 Elaboració/adaptació d'un codi ètic de l'entitat (8 hores d'assessorament)

- Proposta d'un codi ètic que definint els següents apartats:
  - 1. - Preàmbul (Missió - Valors),
  - 2. - Principis ètics bàsics,
  - 3. - Criteris i pautes d'actuació ètica en relació a l'usuari,
  - 4. - Criteris i pautes d'actuació ètica en relació a als professionals;
  - 5.- Criteris i pautes d'actuació ètica en relació a l'Organització,
  - 6. - Criteris i pautes d'actuació ètica en relació a l'entorn social i familiar,
  - 7. - Criteris i pautes en relació a altres entitats i administracions
  - 8. - Criteris i pautes en relació a accions d'investigació.
  - 9. - Funcions del Comitè.
  - 10. - Fonaments jurídics.

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

Pas 3: Accions de Formació/difusió del mateix codi a les persones que en formaran part

Es proposa el Curs inicial de 20 Hores que es descriu en el Full de Criteris per a la creació d'Espais de reflexió ètica en serveis Socials

El Curs tindria aquest disseny:

Continguts

- **Fonaments d'antropologia. Les necessitats de la persona**
- **Noció d'ètica. Història i tipus**
  - Distinció entre ètica i moral
  - De l'ètica a l'ètica aplicada
  - Ètica cívica
  - Ètica personal
  - Ètica de les professions
  - Ètica de les organitzacions

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

- **Principis fonamentals de l'ètica aplicada**
  - Autonomia-Vulnerabilitat
  - Justícia – Solidaritat
  - No maleficència – Integritat ; Beneficència – finitud; Prudència – Sostenibilitat
  - Qualitat
  - Les virtuts i les actituds a l'ètica

- **Naturalesa d'un Comitè d'ètica. Tipus de comitès**
  - Què és un Comitè d'ètica
  - Tipus de Comitè
  - Sentit i funció d'un Comitè

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

- **El codi com a eina assistencial**
  - Història dels Codis Ètics Codis i legislació. Marc jurídic vigent en Serveis Socials. anàlisi crítica
  - Sentit i funció de codi ètic
  - Criteris i pautes (en relació a la persona atesa, entre els professionals, ètica de la organització, ètica i entorn social i familiar, ètica en la relació amb les administracions i altres entitats)

- **Metodologia de la presa de decisions en equips interdisciplinaris**
  - Que és una decisió, expectatives de la presa de decisions
  - els afectats

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

- **Psicologia de les organitzacions**
  - Les organitzacions complexes
  - Pertinença, confiança i transparència
  - La creativitat i la serenitat

- **Anàlisi pràctica de casos d'ètica. Metodologia del cas**
  - Plantejament de casos
  - Protocol per a la presa de decisions

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

Metodologia

- Presentació
- Treball en grups per a definir els conceptes
- Espai de debat i de comentari. Treball en equip
- Es planteja una feina en equip per a poder desenvolupar cada una de les fases de la formació
- Es treballa especialment sobre els aspectes metodològics d'implementació des de dinàmiques de planificació de processos per a definir els espais de reflexió ètica en serveis socials

Dos cursos en cartera

25 de Setembre i 2 d'octubre 1a edició

7 de novembre i 14 de Novembre 2a edició

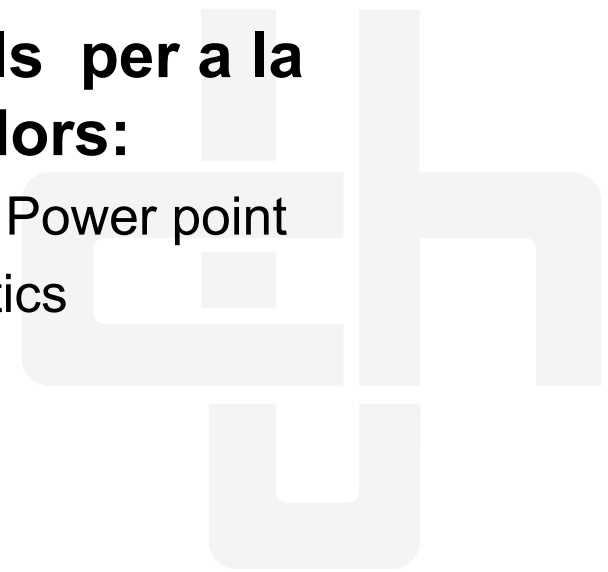
Possibilitat de fer-los a mida en cada centre - Bonificables Tripartita

Pas 4: Accions de difusió i formació a les persones del centre de treball

- 1. Seminaris breus de difusió (6 hores)**
- 2. Curs Bàsic de 20 hores**
- 3. Possibilitat de creació de materials per a la difusió interna entre els treballadors:**
  - Presentacions breus en format Prezi o Power point
  - Videos de 3 minuts sobre aspectes ètics

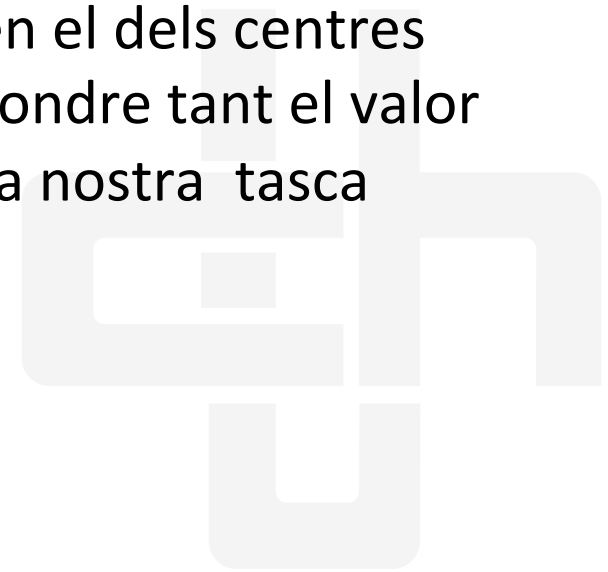
Presentacions (Model Personalia)

1. - Preàmbul (Missió - Valors),
2. - Principis ètics bàsics,
3. - Criteris i pautes d'actuació ètica en relació a l'usuari,
4. - Criteris i pautes d'actuació ètica en relació a als professionals;
- 5.- Criteris i pautes d'actuació ètica en relació a l'Organització,
6. - Criteris i pautes d'actuació ètica en relació a l'entorn social i familiar,
7. - Criteris i pautes en relació a altres entitats i administracions
8. - Criteris i pautes en relació a accions d'investigació.
9. - Funcions del Comitè.

Vídeos (Model Personalia)

- Es poden elaborar **vídeos curts sobre els conceptes bàsics** que els centres poden baixar-se (experiència PERSONALIA) que s'han editat i s'utilitzen el dels centres per formar internament el personal i difondre tant el valor del Comitè com la perspectiva ètica en la nostra tasca d'acompanyament quotidià.

La Unió

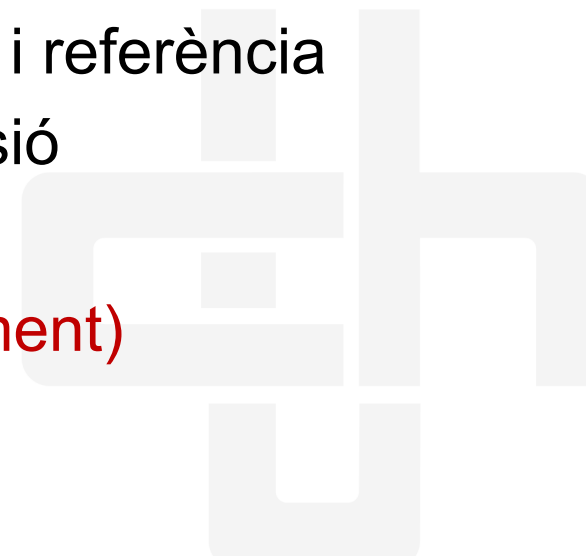
Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

Pas 5: Elaboració d'un sistema estructural de recollida de actes, i documents de l'ERESS corresponent i la seva implementació el sistema de gestió de la qualitat

- Carpeta de Constitució:
- Carpeta de documents de procés
- Carpeta de documents de consulta i referència
- Carpeta de material docent i de difusió

(15-20 hores d'assessorament)

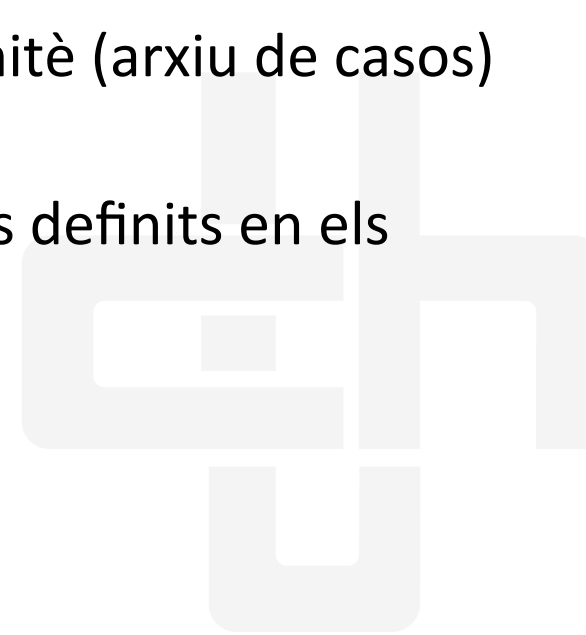
Carpeta de constitució

- Codi ètic
- Reglament
- Acta de constitució
- Dades de registre al Comitè d'ètica de serveis socials de Catalunya

Carpeta de documents de procés

- Actes de les reunions dels Comitè o dels ERESS
- Fitxa de presentació de casos
- Carpeta de casos presentats al comitè (arxiu de casos)
  - Protocol de presentació de casos
- Carpeta d'informes i recomanacions definites en els ERESS o en el Comitè

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

Carpeta de documents de consulta, referència, docència i difusió

- **Carpeta de documents de consulta i referència**
  - Documents normatius
  - Documents teòrics
- **Carpeta de material docent i de difusió**
  - Carpeta presentacions Codi ètic
  - Carpeta Vídeos divulgatius

Pas 6: Constitució d'un ERESS – amb la corresponent adscripció i registre al Comitè d'ètica de Serveis socials de Catalunya

(8 hores d'assessorament)

- Constitució d'espais de reflexió ètica
- Elaboració d'un acta de constitució de cada ERESS
- Aprovació del Codi ètic o adaptació
- Proposta d'un Reglament de Funcionament de Comitè o d'ERESS i aprovació d'un Reglament de funcionament
- Adscripció i registre a un Comitè Ètic
- Recollida i Secretaria de casos i informes (servei de secretaria d'ERESS) Convocatoria – recollida – enviaments
- redacció d'actes – redacció d'informes,

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

Pas 7: Metodologia de debat dialògic . Posada en funcionament

(8 hores d'assessorament)

- Aspectes metodològics de desenvolupament de les reunions dels espais de reflexió ètica
- Treball de casos i formulació dialògica des de debat deliberatiu en funció dels principis

La Unió

Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

L'Ètica és el nostre engranatge per assolir la qualitat

La Unió
Associació d'Entitats
Sanitàries i Socials

desenvolupament & dependència **Zotikos** S.L.

Gràcies!!